

(ANTI)PESTPROTOCOL

Basisschool De Plataan

Inhoudsopgave

Pestprotocol De Plataan

1. Inleiding - Waarom een pestprotocol?	2
2. Plagen of pesten?	2
3. Kanjerafspraken	4
4. Preventie	7
5. Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school?	8
6. Aanpak	10
7. Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?	11
8. Wat wordt van u als ouders/verzorgers verwacht?	14
9. Grensstellend	18
10. Dossiervorming	20

1 Inleiding - Waarom een pestprotocol?

De Plataan gebruikt de Kanjertraining als (totaal)aanpak voor het voorkomen en aanpakken van pesten. Maar de Kanjertraining is méér. Sociale vaardigheden in de breedste zin en burgerschap, zijn ontwikkelingsgebieden waar het bij de Kanjertraining over gaat.

Dit pestprotocol is een gedragsovereenkomst in de vorm van een aantal uit te voeren stappen om op de kanjermanier te kunnen reageren op situaties waarin een leerling wordt gepest of pest. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining. Het zijn feitelijk fatsoensafspraken.

Dit protocol kan niet gelezen worden zonder de schoolgids. Schoolgids en protocol vullen elkaar aan. U vindt de schoolgids op onze website: www.deplataanvelsen.nl

In dit protocol wordt beschreven hoe wij handelen volgens de principes van de Kanjertraining. Vanwege de roep in de maatschappij (politiek, media) om zaken rond pesten helder te protocolleren, publiceren we dit protocol op onze website en schoolgids.

In dit protocol staat beschreven wat er van alle betrokkenen wordt verwacht. Voorbeeldsituaties en reacties zijn opgenomen om het verwachtingspatroon voor omgangssituaties duidelijk te maken. Er wordt uitgelegd wat helpend gedrag is en wat niet. Dit protocol geeft aan dat pesten alleen stopt wanneer leerkrachten en ouders/verzorgers dezelfde taal als de Kanjertraining spreken. Er wordt samengewerkt om tot een oplossing te komen, waar alle partijen zich in kunnen vinden.

We gaan er vanuit dat dit protocol, en genoemde hoofdstukken in de schoolgids, voldoende informatie geven over ons beleid rond pesten. Daarbij verwachten we van alle betrokkenen (teamleden, leerlingen, en ook ouders/verzorgers en derden) die in de school komen en/of met de school te maken hebben, dat zij handelen volgens de principes van de Kanjertraining en dit protocol.

Namens het team van De Plataan,
Met dank aan de Kanjertraining,

Ilona Zijlstra, directeur

2. Plagen of pesten?

2.1 Plagen of pesten?

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de leerlingen zelf.

Het meest eenvoudig onderscheid is dit: Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten. Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de

Definitie van pesten:

Een leerling wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via social media) die op hem of haar zijn gericht en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen wanneer een leerling zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste leerlingen bereid hiermee te stoppen. Als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst, waarin leerlingen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep.

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een ouder/verzorger, leerkracht of directeur. Dat betekent dat er moet worden samengewerkt tussen school en ouders/verzorgers en dat leerlingen moet worden geleerd hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest.

2.2 Rollen bij het pesten

Het gaat bij pesten om drie aspecten:

1. Het is agressief gedrag of opzettelijk kwaad doen, dus een vorm van destructief gedrag.
2. Het gebeurt herhaaldelijk en/of voortdurend.
3. Het gebeurt binnen een interpersoonlijke relatie, waarbij er sprake is van ongelijke macht.

Als vierde wordt vaak toegevoegd: pesten gebeurt meestal zonder voorafgaande provocatie.

Veel kinderen zijn niet actief betrokken bij pesten, maar zijn wel getuige van pestgedrag en hun reactie daarop is bepalend voor wat er gebeurt. Zij handelen zodanig dat pesten in stand gehouden wordt en niet wordt ontmoedigd. De volgende rollen van kinderen bij pesten worden beschreven (Salmivalli, 1999):

- Leidende pesters (initiëren van pesten).
- Assisterende pesters (pesten mee).
- Bekrachtigers van het pesten (bekrachtigen door lachen, aanzetten tot pesten of gewoon door publiek te zijn).
- Buitenstaanders (doen niet mee met het pesten, maar zien het aan en keuren het stilzwijgend goed).
- Verdedigers van de gepeste persoon (komen op voor de gepeste en proberen het pesten te stoppen).

De status en waardering die pesters krijgen binnen het groepsproces kunnen het pesten in stand houden. Deze rollen kunnen daarom ook onderdeel zijn van de oplossing voor pesten, door het stimuleren van minder buitenstaanders en meer versterkers.

2.3 Vormen van pesten

1. Direct pesten.

Ook wel fysiek en verbaal pesten genoemd. Dit zijn openlijke aanvallen op het slachtoffer, zoals: slaan, schoppen, uitschelden, obscene gebaren maken, discriminerende opmerkingen maken, eigendommen afpakken of kwijtmaken, beschadigen van eigendommen, uitlachen, fysieke intimidatie (dreigen met geweld); verbalen intimidatie, 'grapjes' met het slachtoffer uithalen.

2. Indirect pesten.

Ook wel relationeel of emotioneel pesten genoemd. Dit zijn aanvallen in de vorm van sociale isolatie, zoals: bewust buiten de groep sluiten, roddelen, wegstaren, negeren, persoon voor schut zetten of beledigen, afpersing, voortdurend kritiek uitoefenen.

3. Cyberpesten.

Dit wordt als aparte vorm beschouwd. Cyberpesten gebeurt via de computer of de mobiele telefoon, zoals: negatieve berichten rondsturen over een persoon, opbellen en lastig vallen, kwetsende of bedreigende berichten sturen, beledigende pagina's met foto's, video's of persoonlijke gegevens van slachtoffers op internet plaatsen. Cyberpesten verschilt van traditioneel pesten. Het is vaak anoniem en de cyberpesters zien de emotionele schade van het slachtoffer niet.

3. De Kanjerafspraken

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet en binnen het kader van de Kanjerafspraken.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen leerlingen afspeelt, dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak.

Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen recht doet en borgt gemaakte afspraken.

Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

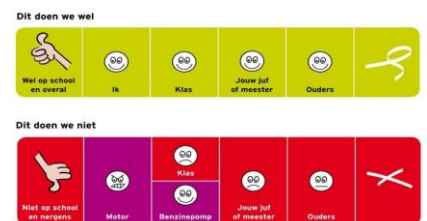
Wat doen we wel en wat doen we niet?

Veel ouders/verzorgers verlangen van de school dat “het kwaad” (= de pester) moet worden bestreden, en dat “het goede” moet worden beschermd. De school kiest er echter **niet** voor om kinderen te beoordelen als behorend bij “kwaad of goed”. Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht “onder en boven de wet.” De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten.

In gesprek met kinderen (en ouders/verzorgers) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. **Kortom: je gedraagt je.**

Deze anderen zijn:

1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school.
2. De leerkrachten, de directie, de ouders/verzorgers van andere kinderen.
3. Jouw ouders/verzorgers, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal en niet toevallig het belangrijkste stukje even niet.
4. Mensen die hetzelfde doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

De school neemt het overzicht van de smileyposter als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw leerkracht, (en jouw ouders/verzorgers als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.” Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.” Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileyposter, dan wordt dat met de ouders/verzorgers van de betreffende leerling besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders/verzorgers met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere leerlingen, de leerkracht, de school en de buurt.

4. Preventie

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan preventie.

Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met een ander.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
 - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling).
8. 8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

5. Wat mag u verwachten van de leerkrachten op school?

1. Voorbeeldgedrag.
2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van leerlingen voor het vertoonde ongewenste gedrag.
3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders/verzorgers.

1. Voorbeeldgedrag

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder/verzorger.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."
- U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven inzicht).

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.

- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere leerlingen, hun ouders/verzorgers, de leerkracht, de school en de buurt.

**N.B. de leerkracht gedraagt zich niet volgens de normen van de straatcultuur, maar weet dat er heel duidelijk een grens moet worden gesteld aan de mentaliteit van de straat. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op: "Ja...maar!" Voor meer informatie verwijzen wij u naar het Kanjerinformatieboek voor ouders, leerkrachten en pabo-studenten.*

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van leerlingen voor hun wangedrag.

Reactie leerling: "Maar hij/zij daagt mij uit!"

Leerkracht: "Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet."

Reactie leerling: "Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen."

Leerkracht: "Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet."

Reactie leerling: "Maar hij/zij deed het ook bij mij."

Leerkracht: "Natuurlijk hoef jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je gaat niet schelden, zeuren, huilen, roddelen. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stapt naar je maatje. Wordt het heel erg? Dan stap je naar de leerkracht. Die weten van wanten. Daar mag je op vertrouwen."

Reactie leerling: "Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?"

Leerkracht: "Ik ben niet van plan om slecht over je te denken. Als je iets doet wat niet helemaal de bedoeling is en ik zie dat, dan ga ik met jou niet de discussie aan."

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders/verzorgers

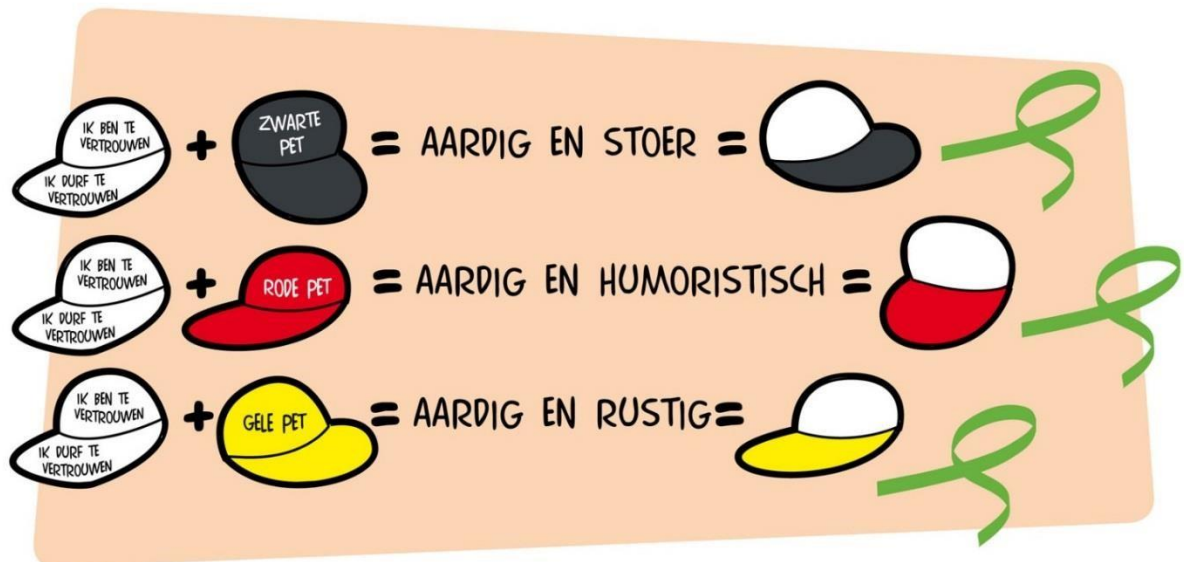
Beste ouders/verzorgers, u spreekt met respect over elkaars kinderen en opvoeding.

Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op deze school.

6. Aanpak

Het rollenspel

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Leerlingen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Leerlingen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste leerlingen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen”. Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat de leerling wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten/ouders/verzorgers niet alles zien, is het van belang dat de leerlingen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. De leerlingen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat de leerlingen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen. In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met **gedragsrollen met behulp van verschillende petten**. Leerlingen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een “maatje”). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met de maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de leerkracht. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als het ware “benzine” aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

7. Op welke manier corrigeert de leerkracht op school?

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook leerlingen, elkaar niet dwars willen zitten. Leerlingen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar bedoelingen van de leerling. “Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan doe je het goed, maar dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier.”

“Is het iouw
bedoeling om
mij zo boos te
maken?”

Een voorbeeld:

Een jongen wordt dag in dag uit gepest door een vijftal klasgenoten. Vraag aan dit vijftal: “Is het jullie bedoeling om deze jongen zo te treiteren dat hij bang wordt en nauwelijks nog naar school durft?” “Nee, het is niet mijn bedoeling.” Leerkracht: “... Fijn, hoe ga je het nu oplossen met deze jongen?”

Een andere leerling zegt echter: “Ja, het is wel mijn bedoeling hem te treiteren, zodat hij bang wordt.”

Leerkracht: “Daar ben je dan in geslaagd. Maar het kan niet. Ik geef je bedenktijd. Want ik begrijp nu dat jij de bedoeling hebt om deze leerling te treiteren?”

Leerling: “Ja, dat is mijn bedoeling.”

Leerkracht: “Je gaat rustig nadenken over je antwoord. Misschien heb je een bijzondere reden. Misschien vind je het nodig om stoer te doen op dit moment. Na schooltijd kom je even bij me (of blijf even na)”. Leerling krijgt bedenktijd.

Leerkracht: “Je hebt kunnen nadenken. Wat ben jij van plan hier op school, is het nog steeds jouw bedoeling om deze jongen dwars te zitten? Is daar misschien een reden voor om dat zo op die manier aan te pakken?”

Leerling: “Hij is gewoon stom.”

Leerkracht: “Wat voor stoms doet hij dan? Kan hij daar iets aan veranderen? Of is het gewoon jouw bedoeling om hem dwars te zitten?”

Leerling reageert door te zeggen: “Nee, het is eigenlijk niet mijn bedoeling om te treiteren.”

Leerkracht: “Gelukkig. Wat ga jij nu bij jezelf veranderen? En hoe herstel je het verdriet dat je hebt aangericht?”

Leerling houdt voet bij stuk. “Ja, het is mijn bedoeling. Want hij is stom.”

Leerkracht: “Jammer, ik bel nu je ouders/verzorgers op om te vragen of ze hier willen komen. Dan herhaal je hetgeen je tegen mij zegt, in aanwezigheid van je ouders/verzorgers. Het hangt van het gesprek af met je ouders/verzorgers of je de klas nog in kunt komen.”

Actie die nu moet worden ondernomen:

- Contact opnemen binnen de organisatie met een van de volgende personen: directeur, zorgcoördinator, kanjercoördinator, bouwcoördinator, mentor of ander persoon op school die vanuit “de lijn” (=hiërarchie) kan ondersteunen en bijstaan.
- Contact opnemen met de ouders/verzorgers van deze leerling. Probeer ter plekke telefonisch of door middel van directe afspraak met de ouders/verzorgers te overleggen hoe nu verder te handelen. In contact met de ouders/verzorgers wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Aan de ouders/verzorgers wordt nadrukkelijk gevraagd of zij de bedoeling van hun kind (Ja of Nee), ondersteunen. -

Zolang de ouders/verzorgers niet op school zijn geweest, wordt de leerling de toegang tot de klas ontzegd. Dat kan bijvoorbeeld in een opvangklas, of iets dergelijks. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling doorsnijden met de klasgenoten, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling.

Reactiemogelijkheid 1 van de ouders/verzorgers

“Nee, natuurlijk ondersteunen wij dat niet.”

Dan wordt een afspraak gemaakt met de ouders/verzorgers met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin dat gedrag van de leerling zich niet meer voordoet.

Reactiemogelijkheid 2 van de ouders/verzorgers

“Ja, u moest eens weten wat een idiote moeder die jongen heeft waar mijn kind het op heeft gemunt.” (= Ik vind het goed wat mijn zoon doet.)

Ouders/verzorgers worden duidelijk gemaakt dat deze manier van reageren niet op prijs wordt gesteld.

Voorbeeld:

Leerkracht: “Begrijp ik hiermee dat u het goed vindt dat uw kind deze jongen zo treitert?”

Ouder: “U moest eens weten wat een rare moeder die jongen heeft. En zijn die andere leerlingen soms heilig?”

Leerkracht: “Bedoelt u te zeggen dat u het gedrag van uw zoon/dochter goedkeurt?” Ouder: “Nee, dat niet, maar die leerling heeft een heel rare moeder, ik kan u verhalen vertellen, dat wilt u niet weten!”

Leerkracht: “Zoals u spreekt lijkt u het gedrag van uw zoon/ dochter niet af te keuren. Ik heb u niet uitgenodigd om kwaad te spreken over een moeder. Wat vindt u ervan dat uw kind een andere leerling het even zuur maakt?” ...

Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Onderstaand overzicht komt uit werkboek 1, van groep 6

Er is geen enkele reden om een ander het leven zuur te maken. Daarmee ben ik het eens, maar in mijn geval is het anders want...		
ik heb een stoornis, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
ik ben speciaal, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
mijn ouders zijn geschelden, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
ik word niet begrepen, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
ik heb een geloof, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
ik heb slechte cijfers, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
ik ben nu eenmaal zo, dus mag het.	☐ Mee eens	☐ Niet mee eens
Ik heb nog een andere mening. Ik vind dat je een ander mag bedreigen, vernederen, lastig vallen, bestelen, beledigen als...		

Aanvullend: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders/verzorgers hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders/verzorgers andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders/verzorgers hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders/verzorgers is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, directie, ouders/verzorgers en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

8. Wat wordt van u als ouders/verzorgers verwacht?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders/verzorgers wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. U beheerst uw impulsen.

Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder/verzorger of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. U laat zich ook niet negatief uit in de aanwezigheid van andere kinderen.

2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond. Meent u toch het recht te hebben kwaad te spreken op basis van vermeend onrecht dat u is aangedaan, dan bent u waarschijnlijk de oorzaak van alle emotionele opwindning.

3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.

Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.

5. U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op social media.

Aanvullend: Als u opvoedt uit angst (= met mijn kind zal het niet goed komen), dan plaatst u uw kind in een zwakke positie. U haalt uw kind hiermee onderuit. Als u corrigeert vanuit gevoelens van ergernis en irritatie, dan zal uw kind zich afgewezen voelen. Laat u zich door angst leiden in uw opvoeding, of door gevoelens van irritatie, dan is de kans aanwezig dat uw kind zelfbeschadigende gedachten zal ontwikkelen en opvattingen zoals: ik ben geen goed kind, mijn ouder/verzorger is niet trots op mij.

In de praktijk

- A. Leerlingen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders/verzorgers goed samenwerken met de leerkrachten.
- B. Leerlingen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders/verzorgers dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- C. Leerlingen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders/verzorgers op dezelfde lijn zitten als de school.
- D. Leerlingen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders/verzorgers het een probleem van school vinden. "Val ons niet lastig met gezeur over ons kind. Ons kind mag zijn zoals het is!"

Tips voor ouders/verzorgers:

1. Ook mijn kind kan doen als de zwarte, rode of gele pet. Ook mijn kind kan pesten.
2. Ook mijn kind kan worden gepest.
3. Ik neem het probleem serieus.
4. Ik raak niet in paniek.
5. Ik straf niet fysiek en ga niet "uit mijn dak" als ik hoor dat mijn kind vaak doet als de zwarte pet.
6. Ik probeer er achter te komen wat mogelijke oorzaken kunnen zijn van het gedrag van mijn kind.
7. Ik vraag mij af:
 - Voelt mijn kind zich veilig thuis?
 - Voelt mijn kind zich veilig op school?
 - Pest mijn kind uit stoerheid of uit gewoonte?
 - Pest mijn kind omdat het denkt dat het zo hoort? Pest
 - mijn kind omdat het bij de groep wil horen?
 - Welke t.v.-programma's kijkt mijn kind allemaal?
 - Wat doet mijn kind allemaal op internet?
 - Weet mijn kind wel wat het doet, wat het aanricht?
8. Ik besteed extra aandacht aan mijn kind.
9. Ik corrigeer agressieve buien.
10. Ik stimuleer mijn kind om aan sport te doen of bij een club te gaan.
11. Ik overleg met de school, ik ga niet zelf ingrijpen.
12. Ik bied hulp aan mijn kind.
13. Ik lees boeken over pesten en/ of vraag informatie op.
14. Ik schakel eventueel een expert in als ik dat nodig vind of als de school dat aangeeft.
15. Beheers u op social media. Ook op social media gelden sociale gedragscodes

Op school trainen we dit:

Veel leerlingen gaan vervelend met elkaar om. Blijf rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. "Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet."
2. "Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?"
3. "Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in." Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Ga naar je leerkracht. Die grijpt in.

Weten jij en je maatje geen oplossing? Dan stap je naar je leerkracht toe. Ook op social media gelden sociale gedragscodes. Het verschil hierbij is dat je hulp kunt inroepen bij meldknop.nl. Je doet dat nadat je met je ouders/verzorgers hebt besproken wat er aan de hand is.

Nog meer tips:

1. zoek geen moeilijkheden op	7. Niet iedereen vindt jou aardig en dat hoort zo!
2. laat zwarte en rode petjes kletsen. Geef geen benzine aan dit gedrag.	8. Doe zelf niet als een zwart, rood of geel petje.
3. Pieker niet in je uppie, maar ga praten met iemand die jij vertrouwt.	9. Luister naar tips (kritiek) en doe je voordeel ermee.
4. Als je overlegt met iemand die jij vertrouwt dan ga je niet roddelen, maar dan vertel je waar je bang voor bent of last van hebt	10. Denk goed na over jezelf en over je tegenstander.
5. Zoek een oplossing die goed is voor jou, maar ook goed voor je (vervelende) klasgenoot.	11. Zoek een maatje die jou kan helpen.
6. Zeur niet steeds hoe erg je het hebt, maar doe er wat aan.	12. Vraag hulp bij je juf of meester als die nergens vanaf weten.
	13. Vertrouw erop dat je juf of meester kunnen en willen helpen.

Het gaat wel eens mis.

Hoe lossen we dit op.

Wil jij het niet oplossen en jouw ouders vinden dat prima?

Dan hebben jij en je ouders een probleem.

De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. Dat kan betekenen dat je uit de groep of desnoods van de school wordt verwijderd.

9. Grensstellend

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

Ongewenst gedrag kan zich op verschillende manier manifesteren:

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, laten struikelen.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken. Het doet zich een enkele keer voor dat een leerling zich wenst te misdragen en/of vindt daartoe het recht te hebben. “Ik zit er niet mee. Het is niet mijn probleem! Nou en.., moet ik weten. Ik doe het de volgende keer weer.”

In dat geval wordt terplekke contact opgenomen met de ouders/verzorgers. Zolang de ouders/verzorgers niet te bereiken zijn en/of niet op school zijn verschenen, wordt deze leerling in een andere groep de geplaatst. De groep wordt beschermd tegen deze leerling.

Het gesprek met de ouders/verzorgers wordt oplossingsgericht gevoerd. Dit gesprek voldoet aan de criteria zoals die in het voorgaande zijn omschreven. Als de ouders/verzorgers van mening zijn dat hun kind zich mag misdragen (bij deze invaller, want die kan geen les geven; ten opzichte van dat kind, want die doet altijd vervelend, heeft een rare moeder... enz.) wordt het kind uit de klas gehaald. We noemen dit de eerste verwijdering. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of dit kind kan worden teruggeplaatst in de eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee dat de ouders/verzorgers en het verwijderde kind erop nahouden, namelijk: ik heb het recht mij te misdragen.

- Als de leerling zich niet wil misdragen dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders/verzorgers meewerken en kan het kind worden teruggeplaatst.
- Als dat niet mogelijk is (de ouders/verzorgers en de leerling zijn van mening dat het zich mag misdragen omdat...), dan wordt de leerling in een andere groep geplaatst. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Begrijpt de leerling dat hij/zij zich moet houden aan de gedragsregels van de school, dan kan de leerling worden teruggeplaatst naar de eigen groep. Hierna wordt het herstelrecht ingevuld.

Samengaand met deze maatregelen wordt er door de school een advies meegegeven aan de ouders/verzorgers. Het afwijzen van het advies en het niet mee willen denken van ouders/verzorgers aan een positieve oplossing, interpreteert de school als een vorm van pedagogische verwaarlozing. Hierna volgt een gesprek met de directie, waarbij wordt gesproken over de aangeboden adviezen. In het gesprek komt het vertrouwen in de schoolorganisatie aan de orde. Op grond van dit gesprek wordt er een besluit genomen over het vervolg van de schoolcarrière van het kind.

10. Dossiervorming

De misvatting heerst bij leerkrachten dat schorsing mag plaatsvinden na ruime dossiervorming. Dit is niet het geval. Verwijdering zelf is het dossier. Anders gezegd: de aanleiding tot de eerste verwijdering is dossiervorming. Als de leerling zich blijft misdragen en de ouders/verzorgers hebben er geen problemen mee, dan volgt de procedure schorsing/verwijdering van Stichting Fedra. Het dossier is dan compleet.

Argumenten in dossier:

1. School is een leerinstelling. De school beschermt het leerproces en zorgt voor een veilige leeromgeving. De school beschermt het leerproces tegen leerlingen en ouders/verzorgers die het leerproces ernstig belemmeren.
2. School beschermt de leerlingen en de leerkrachten tegen grensoverschrijdend gedrag van een enkele medeleerling en/of een enkele ouder/verzorger.
3. Een leerkracht kan op deze manier weer gewoon lesgeven en vervalt niet in de functie van rechercheur (wie is dader en wie is het slachtoffer); aanklager (jij bent de dader); verdediger (van het slachtoffer); rechter en gevangenisbewaarder. Waarbij een enkele ouder/verzorger in de hoogste boom klimt als in 'deze rechtsgang' iets mis gaat. De leerkracht en de school beperken zich tot onderstaande: Het gaat wel eens mis. Hoe lossen we dit op?

Contract bij herhaaldelijk ongewenst gedrag

Omdat XXX, XXXXX, XXXXX en Xxxxxxx elkaar regelmatig op een onprettige manier benaderen voelen XXX en de xxxxxxxx zich beiden niet prettig. Ze gaan zowel verbaal als fysiek op een ongewenste manier met elkaar om. Zowel Xxx als xxxxxxxxxx willen eigenlijk veel liever op een positieve manier elkaar omgaan.

Xxxx gaat het volgende doen om deze situatie te veranderen:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Op ... december om 8.30 uur wordt door xxxxxxxxxx Xxxxxxxx nagegaan of xxx zich heeft gehouden aan de gemaakte afspraken.

Datum: ---

Voor akkoord:

Voor akkoord:

Leerling:

leerkracht:

Directeur:

Zorgcoördinator:

De vijfsporenaanpak

De vijfsporenaanpak is een benadering van pesten, gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn: de gepeste leerling, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school.

1. Steun bieden aan de leerling die gepest wordt

- Naar de leerling luisteren en het probleem serieus nemen.
- Met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met de leerling werken aan oplossingen.
- Waar nodig zorgen dat de leerling deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor vervolggesprekken

2. Correctie en hulp bieden aan de leerling die pest.

- Bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen.
- Helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Laat de leerling zich veilig voelen; leg uit wat u als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor vervolg gesprekken.

3. De ouders van de gepeste en van de pestende leerling betrekken bij de aanpak en steunen.

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van pestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4. Aandacht voor sfeer in de groep; de middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

- Praat met leerlingen over pesten en hun eigen rol daarbij.
- Overleg met de leerlingen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Werk samen met de leerlingen aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

5. Ondersteuning voor personeel om adequaat pesten aan te pakken

- De school zorgt dat de directie en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond het pestbeleid in kaart.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Herstelrecht

Herstelrecht is de tegenhanger van straffen. Het is geen 'echt' recht in de zin dat er wetboeken over geschreven zijn, maar een stroming binnen de rechtsgeleerdheid die vindt dat het recht een andere wending moet krijgen. Het strafrecht is dadergericht, het gaat er om de dader van een misdrijf te bestraffen. Het slachtoffer speelt slechts een minimale rol in de juridische procedure, namelijk die van getuige.

Bij herstelrecht staat het slachtoffer centraal en gaat het om de schade die door het misdrijf is aangericht te herstellen; de dader hoort de schade ongedaan te maken.

Ook scholen kunnen werken met herstelrecht onder het motto: *Niet sorry zeggen, maar sorry doen*. Herstelrecht kun je gebruiken bij een gesprek tussen een gepeste leerling en een pester.

De procedure voor herstelrecht is in handen van een procesbegeleider (groepsleerkracht/ ZoCo/kanjerspecialist). Zijn/haar taak is het om de gepeste leerling en de pester bij elkaar te brengen met het doel de gepeste leerling alle ruimte te geven om zijn/haar verhaal te doen. De procesbegeleider stelt onderstaande vragen aan de gepeste om de pester te confronteren met zijn/haar daden en nodigt daarna de pester uit om de schade te herstellen.

Herstelrecht kan alleen worden ingezet als beide partijen daartoe bereid zijn. Een berouwvolle pester is een voorwaarde. De pester kan laten zien dat hij/zij het goed wil maken door op te schrijven wat hij/zij gedaan heeft en waarom de pester er spijt van heeft. Tekenen mag ook!

Er is in het herstelrecht geen ruimte voor een pester die de pesterijen ontkent, zich verdedigt of het gepeste kind de schuld geeft. Dan is het gepeste kind opnieuw kwetsbaar. Als dat toch gebeurt, stopt de begeleider het herstel-gesprek onmiddellijk.

Herstelrecht vraagt een strakke regie van de procesbegeleider om de gepeste de ruimte te geven en de pester kort houdt en te stimuleren om het goed te maken.

Herstelrecht-vragen:

Aan de gepeste:	Aan de pester:
Wat is er gebeurd?	
Hoe voelde je je toen?	
Wat merk je er nu nog van?	
Wat is het meest nare voor je?	
Wat moet de pester doen om het goed te maken?	
	Hoe denk je nu over wat je gedaan hebt?
	Waar heb je het meeste spijt van?
	Wat doe jij om het goed te maken?
Is dit voor jou voldoende?	
Afspraken	Afspraken

Registratieformulier incident op *De school*

Datum
 Tijd
 Betrokkenen

Naam en handtekening personeelslid De Plataan
 Handtekening directeur De Plataan
 Eventueel handtekening andere betrokkenen

	1x	2x	structureel	
<u>Aard van het incident:</u>				<u>Incident gemeld bij:</u>
0 bedreiging	0	0	0	0 directeur
0 verbaal geweld	0	0	0	0 bestuur
0 fysiek geweld	0	0	0	0 politie
0 weglopen	0	0	0	0 inspectie
0 telefoonterreur	0	0	0	0 vertrouwenspersoon
0 e-mailterreur	0	0	0	0 medezeggenschapsraad
0 internetterreur	0	0	0	0 anderen, namelijk
0 anders, namelijk	0	0	0

.....
 Gevolgen: lichamelijk, psychisch, organisatorisch

Ondernomen actie:

Afsluiting of vervolg:
 0 Zaak kan worden gesloten
 0 Zaak krijgt vervolg

Vervolgactie
 Datum:
 Beschrijving actie